

Sygn. akt II PK 191/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Hajn (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Romualda Spyt
SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa B. S.
przeciwko Nadleśnictwu K.
o podwyższenie renty uzupełniającej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 kwietnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w J.
z dnia 12 października 2012 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok w pkt. II i w tym zakresie przekazuje
sprawę Sądowi Okręgowemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w J. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód B. S. w pozwie wniesionym przeciwko Nadleśnictwu K. domagał się sporządzenia wypisu z list płac za okres od października do grudnia 1998 r.,

zamiany deputatu opałowego z pieniężnego na wydawany w naturze, a także podwyższenia renty wyrównawczej.

Wyrokiem z dnia 22 lutego 2012 r. Sąd Rejonowy oddalił powództwo, nie obciążając powoda kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej. Sąd ustalił, że B. S. w 1996 r. uległ wypadkowi przy pracy, tracąc całkowicie zdolność do pracy. Stosunek pracy z powodem uległ rozwiązaniu 15 grudnia 1998 r. Powód zajmował wówczas stanowisko podleśniczego i miał stopień zawodowy leśniczego II stopnia. Strona pozwana płaciła powodowi rentę uzupełniającą w kwocie 320 zł miesięcznie. Począwszy od stycznia 1999 r. na mocy ugody sądowej zawartej przed Sądem Rejonowym 25 lutego 1999 r. 28 marca 2001 r. wysokość renty uzupełniającej podwyższono do 680 zł od 1 marca 2001 r. Przyczyną podwyższenia renty była zmiana stosunków w zakresie wynikającym z podwyższenia płacy. Wyrokiem z dnia 17 listopada 2009 r. Sąd Rejonowy w sprawie IV P .../08 podwyższył powodowi rentę uzupełniającą do 930 zł, począwszy od listopada 2008 r. oraz zasądził na jego rzecz skapitalizowaną rentę w wysokości 4.300 zł za okres od stycznia 2008 r. do października 2009 r., zaś dalej idące powództwo oddalił. Po wydaniu powyższego wyroku nie nastąpiła zmiana rozporządzenia z dnia 14 stycznia 2003 r., a w szczególności załącznika nr 1, tj. tabeli zaszeregowania i odpowiadających im współczynników. Od 1 maja 2010 r. wzrosła natomiast stawka wyjściowa z 1.070 zł do 1.120 zł, wprowadzona protokołem dodatkowym nr 16 do Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Ponadto od 1 stycznia 2010 r. podwyższony został deputat opałowy z 121,85 zł do 127,40 zł, a od 1 stycznia 2011 r. do 156,08 zł.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy wskazał, że swoje roszczenie powód wywodził z art. 444 § 2 i art. 907 § 2 k.c., wobec czego powinien był wykazać, że nastąpiła istotna zmiana stosunków, która uzasadniałaby podwyższenie przyznanej mu renty uzupełniającej, czego nie uczynił.

Od powyższego rozstrzygnięcia wniósł apelację powód, zaskarżając wyrok w całości. W piśmie z 5 września 2012 r. powód domagał się dalszego podwyższenia renty uzupełniającej wskazując, że nastąpiły kolejne istotne zmiany w zakresie wynagradzania pracowników. Wobec tego powód rozszerzył wartość przedmiotu

sporu (zaskarżenia). Powód wskazał, że domaga się również objęcia go ubezpieczeniem dodatkowym (tzw. III Filarem).

Sąd Okręgowy, wyrokiem zaskarżonym rozpoznawaną skargą kasacyjną, odrzucił apelację powoda zawartą w piśmie procesowym z 5 września 2012 r., a w pozostałym zakresie apelację oddalił.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w świetle art. 907 § 2 k.c. podstawą modyfikacji wysokości renty wynikającej z ustawy może być zmiana stosunków, w ramach której uwzględnia się jedynie okoliczności powstałe po wyroku lub ugodzie dotyczącej renty. Dlatego, sąd rozważający możliwość zmiany wysokości renty w trybie art. 907 § 2 k.c. związany jest sposobem jej dotychczasowego obliczania zastosowanym we wcześniejszej ugodzie bądź wyroku zasądzającym rentę (wyrok SN z dnia 27 listopada 1986 r., IV CR 37/86). Także w rozpoznawanej sprawie konieczne stało się więc wzięcie pod uwagę jedynie sposobu liczenia renty i jej składników, które zostały przyjęte do ustalenia wysokości świadczenia należnego powodowi od byłego pracodawcy w ugodzie zawartej pomiędzy stronami dnia 28 marca 2001 r., tj. wynagrodzenia zasadniczego, deputatu opałowego oraz wynagrodzenia rocznego. Strony nie ustaliły, że wysokość renty miałaby też zależeć od wysokości nagród i premii. Poza tym, zdaniem Sądu, premie i nagrody z istoty swojej stanowią świadczenia pieniężne związane z faktem świadczenia pracy. Nie ma uzasadnienia wypłacanie tych świadczeń osobom nieświadczącym pracy, a więc emerytom, czy rencistom. Następnie Sąd drugiej instancji zważył, że strony umowy nie uzależniły także wysokości renty uzupełniającej od wysokości kosztów leczenia ponoszonych przez powoda, zatem również one nie mogą mieć wpływu na wysokość wypłacanej renty, pomijając już brak możliwości uzależnienia tej renty od kosztów leczenia boreliozy, która nie stanowiła podstawy przyznania prawa do renty uzupełniającej - taką podstawą była bowiem utrata przez powoda zdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Powód nie wskazywał przy tym na istotne pogorszenie się stanu jego zdrowia związane z konsekwencjami wypadku przy pracy, wskazując jedynie na wzrost ponoszonych kosztów leczenia zachowawczego. Tymczasem, w kontekście niniejszej sprawy, jedynie znaczne pogorszenie się stanu zdrowia w związku z konsekwencjami wypadku przy pracy mogłoby uzasadniać ewentualną podwyżkę renty z art. 444 § 2 k.c. Podsumowując

tę część wyводу Sąd Okręgowy podkreślił, że powód nie może obecnie domagać się ustalenia nowych zasad i uwzględnienia dodatkowych elementów przy obliczaniu wysokości renty uzupełniającej. Przesłanką żądania zmiany wysokości renty na podstawie art. 907 § 2 k.c. jest zmiana stosunków, która musi nastąpić po dacie ustalenia uprawnienia do renty, a powództwo oparte na tym przepisie nie może zmierzać do poprawienia błędów poprzedniego orzeczenia sądowego bądź zawartej ugody (por. wyrok SN z dnia 30 stycznia 1976 r., III PR 151/75). Tym samym przy ocenie zasadności roszczenia powoda możliwe było obecnie badanie - w ramach zmiany stosunków - jedynie zmian w zakresie wynagrodzenia zasadniczego oraz deputatu opałowego jako składników wziętych pod uwagę przy ustalaniu wysokości renty w ugodzie z 2001 r.

Następnie Sąd odwoławczy wskazał, że zmiana stosunków w rozumieniu art. 907 § 2 k.c. musi być istotna i taka, której sąd w wyroku lub strony w ugodzie nie przewidziały albo nawet przewidziały, lecz inaczej, o innej treści (wyrok SN z dnia 15.04.1972 r., II PR 48/72). W ocenie Sądu Okręgowego w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie nastąpiła istotna zmiana stosunków, która uzasadniałaby zmianę wysokości renty uzupełniającej należnej powodowi. Od 2003 r. nie nastąpiła zmiana rozporządzenia z dnia 14 stycznia 2003 r., tabeli zaszeregowania i odpowiadających mu współczynników. Wprawdzie, jak wskazywał powód nastąpiła zmiana w zakresie kwot wyjściowych, jednak wzrost ten był niewielki. Podobną ocenę Sąd Okręgowy odniósł do wzrostu wysokości deputatu opałowego, nie uznając jego podwyżki za istotną zmianę stosunków. Odnosząc się zaś do żądania zamiany formy pieniężnej deputatu na wydawany w naturze, Sąd uznał, że deputat ten stanowi składnik renty uzupełniającej. Wobec tego nie ma możliwości zastosowania formy innej niż dotychczas, ponieważ prowadziłoby to do zmiany przyjętych zasad obliczania wysokości renty uzupełniającej. Poza tym, nawet przy założeniu istnienia możliwości wydawania powodowi deputatu opałowego w naturze, pracodawca byłby zobowiązany obliczać i pobierać w ciągu roku zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych od wartości pieniężnej wydanego w naturze opału. Tym samym wydanie powodowi drzewa opałowego również powodowałoby obniżenie renty uzupełniającej o należności potrącone na rzecz Skarbu Państwa. W ocenie Sądu Okręgowego nie

ma również możliwości uwzględnienia przy ustalaniu wysokości renty uzupełniającej przysługującej powodowi kwot rekompensaty w związku z utratą prawa do bezpłatnego mieszkania. Strony nie włączyły jej bowiem do renty, a ponadto prawo do rekompensaty jest wtórne do prawa do bezpłatnego mieszkania. Skoro więc powód w okresie zatrudnienia nie korzystał z prawa do służbowego mieszkania, to tym bardziej nie może obecnie nabyć prawa do rekompensaty z tytułu utraty tego prawa.

Na koniec Sąd Okręgowy wyjaśnił, że w pozostałym zakresie, tj. w części zawartej w piśmie procesowym powoda z 5 września 2012 r., apelacja powoda podlegała odrzuceniu, jako złożona po terminie z art. 369 § 1 i 2 k.p.c.

W skardze kasacyjnej powód zaskarżył powyższy wyrok w punkcie II w całości, wnosząc o uchylenie wyroków Sądów obu instancji w całości i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W zakresie podstawy naruszenia prawa materialnego skarżący zarzucił naruszenie:

1. art. 444 § 2 k.c., przez jego błędną wykładnię skutkującą pominięciem, że w świetle utrwalonego stanowiska Sądu Najwyższego celem przyznania renty uzupełniającej osobie, która wskutek wypadku przy pracy doznała uszczerbku na zdrowiu, jest doprowadzenie do zrównania sytuacji finansowej poszkodowanego z sytuacją hipotetyczną, w jakiej znajdowałaby się, gdyby nie nastąpił uszczerbek na zdrowiu, zaś szkodę wyznacza różnica pomiędzy wysokością zarobków, jakie poszkodowany mógłby uzyskiwać, gdyby nie uległ wypadkowi powodującemu jego niezdolność do pracy zarobkowej, a wypłacaną rentą, w wyniku czego Sąd Okręgowy zaniechał należytego porównania wynagrodzeń grupy pracowników, zajmujących stanowisko, jakie zajmował powód w dacie ustalania wysokości renty uzupełniającej, z uwzględnieniem wieku powoda, możliwości awansowych, wzrostu wynagrodzenia, w tym z uwzględnieniem prawidłowej podstawy zaszeregowania oraz z pominięciem wszystkich składników uposażenia w postaci trzynastek, nagród i premii, dodatku mieszkaniowego, które są wliczane do uposażenia, a mają wpływ na wysokość dodatkowego rocznego wynagrodzenia (trzynastej pensji);

2. art. 907 § 2 k.c., przez jego błędną wykładnię i pominięcie, że przy ocenie istotnej zmiany stosunków, jaka zaszła po wydaniu ostatniego wyroku - Sądu Rejonowego z dnia 17 listopada 2009 r., uzasadniających podwyższenie wysokości dotychczasowej renty wyrównawczej Sąd zobowiązany jest uwzględnić nie tylko zmianę powołaną przez stronę, lecz także wszelkie inne zmiany jakie dokonały się po wskazanej dacie, nie wyłączając okoliczności znanych sądowi lub stronom przy zawieraniu ugody, lecz nie wziętych pod uwagę przy ustalaniu wysokości i czasu trwania renty uzupełniającej, wskutek czego Sąd Okręgowy nie uwzględnił wszystkich elementów decydujących o jej wysokości w postaci, trzynastek, premii i nagród oraz dodatku mieszkaniowego jak też okoliczności związanej ze stale pogarszającym się stanem zdrowia powoda, generującego wyższe wydatki na leczenie, co skutkowało przyjęciem, że w okolicznościach sprawy nie zaistniała istotna zmiana stosunków pracownika. Z ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że w sytuacji gdy zachodzi choćby jedna zmiana okoliczności istotnej dla określenia renty, to od nowa odżywa zagadnienie określenia wysokości i czasu trwania renty uzupełniającej, zobowiązuje to Sąd do wzięcia pod uwagę wszelkich elementów, od których zależy wysokość i czas trwania aktualnej renty;

3. art. 907 § 2 k.c., przez błędną wykładnię, w wyniku której Sąd Okręgowy za Sądem Rejonowym odniósł się do kryteriów ustalenia renty porównawczej z ugody zawartej 25 marca 2001 r., zamiast do kryteriów przyjętych przez Sąd Rejonowy w ostatnim wyroku rozstrzygającym w przedmiocie podwyższenia renty wyrównawczej z dnia 17 listopada 2009 r. w sprawie IV P .../08;

4. § 15 Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (według stanu prawnego na 1 stycznia 2005 r. obejmującego zmiany wprowadzone Protokołami dodatkowymi nr 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 i 13, przez przyjęcie, że skoro deputat opałowy stanowi składnik renty uzupełniającej, powód nie ma możliwości zastosowania formy innej niż dotychczasowa, gdyż prowadziłoby to do zmiany zasad obliczania wysokości renty, podczas gdy w świetle powołanego przepisu Układu powodowi służy prawo wyboru formy odbioru świadczenia w gotówce lub naturze.

Skarżący zarzucił także naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a w szczególności nieprzeprowadzenie wszechstronnego postępowania, co skutkowało nienależytym rozpoznaniem istoty sporu przez: (-) zaniechanie porównania aktualnych zarobków pracowników strony pozwanej [...], które przyjęte zostały do porównania przez Sąd Rejonowy w ostatnim rozstrzygnięciu z dnia 17 listopada 2009 r. w sprawie IV P .../08, w przedmiocie ustalenia wysokości renty wyrównawczej z obecnymi zarobkami; (-) nieuwzględnienie wniosku powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości i/ lub kadr, celem sporządzenia wyliczenia renty wyrównawczej i wskazania prawidłowej wysokości podstawy jego zaszeregowania; (-) pominięcie treści planu finansowego na rok 2012 z 24 kwietnia 2012 r., w którym ujęto podniesienie wartości punktu zaszeregowania o 70 zł, awanse 1/3 załogi o 350 zł, oraz nagrody w wysokości 10.500 zł, nagrody z okazji dni lasu 2.000 zł, nagrodę kwartalną, nagrodę roczną, czy dodatkowe ubezpieczenie emerytalne, świadczącego o wzroście uposażeń pracowników strony pozwanej; (-) pominięcie informacji zawartej w piśmie Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych z dnia 5 marca 2012 r. wraz z załącznikiem o obowiązujących od 1 października 2010 r. u strony pozwanej nowych wskaźnikach minimalnego wynagrodzenia.

Strona pozwana wniosła o oddalenie skargi kasacyjnej w całości i zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznawana skarga kasacyjna została oparta na obydwu podstawach wskazanych w art. 398³ k.p.c. Skarżący, zarzucając Sądowi drugiej instancji różnego rodzaju uchybienia procesowe, nie wskazał jednak przepisów postępowania, których naruszenie zarzuca w związku z tą podstawą skargi. Uniemożliwia to Sądowi Najwyższemu, związanemu granicami podstaw skargi kasacyjnej (art. 398¹³ § 1 k.p.c.) kontrolę zaskarżonego wyroku w tej płaszczyźnie. W tej sytuacji ustalenia stanowiące faktyczną podstawę rozstrzygnięcia zawartego

w zaskarżonym wyroku nie podlegają kontroli kasacyjnej i należy je uznać za niewadliwe. Skarga jest jednak uzasadniona, ponieważ także na gruncie ustaleń faktycznych przyjętych w podstawie zaskarżonego wyroku zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego okazały się trafne w stopniu wymagającym jej uwzględnienia.

O zasadności skargi przesądza przede wszystkim to, że zaskarżony wyrok został oparty na błędnym poglądzie przyjętym przez Sąd Okręgowy, zgodnie z którym sąd, orzekający na podstawie art. 907 § 2 k.c. o zmianie wysokości renty, związany jest sposobem jej dotychczasowego obliczania zastosowanym we wcześniejszej ugodzie bądź wyroku zasądzającym rentę. Art. 907 § 2 k.c. stanowi, że jeżeli obowiązek płacenia renty wynika z ustawy, każda ze stron może w razie zmiany stosunków żądać zmiany wysokości lub czasu trwania renty, chociażby wysokość renty i czas jej trwania były ustalone w orzeczeniu sądowym lub w umowie. Przytoczony przepis, jak wynika wyraźnie w jego treści („chociażby wysokość renty i czas jej trwania były ustalone w orzeczeniu sądowym lub w umowie”), przewiduje odstępstwo od zasady materialnej prawomocności wyroków i materialnej skuteczności uгод, w zakresie określenia wysokości i czasu trwania renty (por. uchwałę 7 sędziów Sądu Najwyższego - zasadę prawną z dnia 18 października 1972 r., III PZP 25/72, OSNC 1973, nr 3, poz. 38). Związanie prawomocnym wyrokiem lub zawartą ugodą dotyczy, w świetle zgodnego orzecznictwa Sądu Najwyższego, jedynie zasady odpowiedzialności dłużnika i stopnia tej odpowiedzialności, w tym przyczynienia się poszkodowanego do szkody. Sąd nie jest natomiast związany sposobem jej obliczenia zastosowanym w umowie stron (ugodzie) lub wyroku zasądzającym rentę (zob. wyroki SN z dnia: 19 listopada 1971 r., II PR 346/71, OSNCP 1972 nr 5, poz. 94; 27 listopada 1986 r., IV CR 371/86, niepublik.; 13 października 1987 r., IV CR 265/87, LEX nr 8842, 3 marca 2005 r., I UK 196/04, OSNP 2006 nr 1-2, poz. 24; 7 maja 2013 r., I PK 306/12, LEX 1391694). Sąd, rozpoznając na podstawie art. 907 § 2 k.c. powództwo o zmianę wysokości renty za wyrządzoną szkodę, nie bada więc ponownie przesłanek odpowiedzialności, lecz ogranicza się do sprawdzenia, czy zmiana stosunków usprawiedliwia żądanie zmiany wysokości lub czasu trwania renty. W szczególności, jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powołanego wyżej wyroku z 27

listopada 1986 r., nie można się zgodzić z poglądem, że sąd orzekający na podstawie art. 907 § 2 k.c. jest związany sposobem ustalenia renty, przyjętym w poprzednim wyroku, skoro okoliczności rzutujące na wysokość renty, z upływem czasu ulegają zmianom. Przy związaniu sposobem ustalenia renty w pierwszym wyroku mogłoby więc, np. dojść do podwyższenia tej renty do wysokości przekraczającej aktualne usprawiedliwione potrzeby uprawnionego. Przyjęcie odmiennego stanowiska zaprzeczałoby podstawowemu założeniu, że w sytuacji, gdy na podstawie art. 907 § 2 k.c. strona żąda zmiany wysokości lub czasu trwania renty, w związku ze zmianą stosunków, sąd musi uwzględnić także przesłanki określone w art. 444 § 2 (lub 446 § 2 k.c.) k.c., co oznacza, że ustalona w tym trybie renta z tytułu utraty zdolności do pracy ma na celu wyrównanie szkody. Powinna zatem rekompensować poszkodowanemu uszczerbek, który wskutek uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia powstał w jego dochodach z tytułu pracy zarobkowej. Powinna więc być ona równa różnicy między hipotetycznymi dochodami, które poszkodowany osiągałby, gdyby nie doszło do zdarzenia wyrządzającego szkodę, a dochodami, które uzyskuje po tym zdarzeniu. Przyjęcie wskazanego wyżej poglądu Sądu Okręgowego uniemożliwiłoby realizację tego założenia.

W istocie rzeczy Sąd Okręgowy nie umotywował odejścia od opisanego wyżej stanowiska orzecznictwa, uznając za zasadniczy argument wyrok z dnia 27 listopada 1986 r. (IV CR 37/86), w którym Sąd Najwyższy miał stwierdzić, że sąd rozważający możliwość zmiany wysokości renty w trybie art. 907 § 2 k.c. związany jest sposobem jej dotychczasowego obliczania zastosowanym we wcześniejszej ugodzie bądź wyroku zasądzającym rentę. Wyrok Sądu Najwyższego o podanej przez Sąd Okręgowy sygnaturze jednak nie istnieje (pomimo, że w takiej postaci jest podany w bazie LEX pod numerem 8793). Istnieje natomiast powołany wyżej wyrok z 27 listopada 1986, o sygnaturze „IV CR 371/86”, z którego wywodów (wyżej opisanych) wynika wniosek przeciwny do wskazanego przez Sąd odwoławczy. Uzupełniając Sąd Okręgowy uzasadnił swoje stanowisko tym, że przesłanką żądania zmiany wysokości renty na podstawie art. 907 § 2 k.c. jest zmiana stosunków, która musi nastąpić po dacie ustalenia uprawnienia do renty, przy czym, zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1976 r.

(III PR 151/75, niepublikowany, teza w LEX nr 14298) powództwo oparte na wskazywanym przepisie nie może zmierzać do poprawienia błędów poprzedniego orzeczenia sądowego bądź zawartej ugody. Argument ten nie ma jednak związku z rozważanym problemem. Pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z 30 stycznia 1976 r., podzielany w późniejszym orzecznictwie i doktrynie, oznacza jedynie, że w sprawach o zmianę wysokości i czasu trwania renty sąd bada, czy od ostatniego orzeczenia sądowego bądź ugody, ustalających wysokość renty, nastąpiła zmiana stosunków. Powództwo oparte na art. 907 § 2 k.c. nie może natomiast zmierzać do poprawienia błędów poprzedniego orzeczenia sądowego bądź zawartej ugody, a więc sąd nie może, jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu tego wyroku, uwzględnić powództwa o zmianę wysokości renty także za okres objęty ugodą.

Przyjęcie poglądu, że sąd orzekający na podstawie art. 907 § 2 k.c. o zmianie wysokości renty związany jest dotychczasowym sposobem jej obliczania zastosowanym we wcześniejszej ugodzie bądź wyroku zasądzającym rentę, doprowadziło Sąd Okręgowy do wniosku, że skoro strony w ugodzie z 28 marca 2001 r. przyjęły, iż na potrzeby wyliczenia wysokości renty uzupełniającej powoda będą brane pod uwagę jedynie jego wynagrodzenie zasadnicze, deputat opałowy oraz wynagrodzenie roczne, to z góry wykluczone jest uwzględnianie, przy ocenie zasadności powództwa, zmian odnoszących się do wysokości nagród i premii wypłacanych pracownikom strony pozwanej, rekompensaty w związku z utratą prawa do bezpłatnego mieszkania oraz wzrostu kosztów leczenia. Wniosek ten z przyczyn wyżej wskazanych jest błędny, a jego zastosowanie do oceny roszczeń powoda narusza art. 907 § 2 w związku z art. 444 § 2 k.c. Nie jest też przekonująca uzupełniająca argumentacja Sądu, zgodnie z którą, „składniki wynagrodzenia takie jak premie, czy nagrody z istoty swojej stanowią świadczenia pieniężne związane z faktem świadczenia pracy, wobec czego nie znajduje uzasadnienia wypłacanie takich świadczeń osobom pracy nieświadczącym, a więc emerytom, czy rencistom”. Należy zauważyć, że także wynagrodzenie zasadnicze i nagroda roczna i w ogóle wynagrodzenie są związane z faktem wykonywania pracy i gdyby przyjąć schemat myślenia Sądu Okręgowego, to żadnych zmian składników wynagrodzenia nie można by uwzględniać w sprawach o zmianę wysokości renty.

Z kolei w kwestii rekompensaty za bezpłatne mieszkanie służbowe, nieprzekonujące jest stwierdzenie, że powód, który będąc zatrudniony u strony pozwanej nie korzystał z prawa do służbowego mieszkania, tym bardziej dzisiaj nie może nabyć prawa do rekompensaty z tytułu utraty tego prawa. W świetle ustalonych zasad ustalania prawa do renty z art. 444 § 2 k.c., konieczne jest bowiem rozważenie, czy uzyskanie przez powoda, gdyby dalej pracował, prawa do takiego mieszkania było wysoce prawdopodobne, np. w rezultacie spełnienia określonych przesłanek, których powód do czasu wypadku nie zdążył spełnić. Sam fakt niekorzystania z określonego prawa w okresie zatrudnienia przed wypadkiem nie stanowi zaś wystarczającej przesłanki do wniosku, że nie mogłoby ono przysługiwać w przyszłości.

Zarzut naruszenia art. 907 § 2 w związku z art. 444 § 2 k.c. jest trafny także z tego względu, że Sąd rozważając żądanie powoda nowego wyliczenia renty, przyjął za podstawę wyliczenia hipotetycznego wynagrodzenia ogólnie wskazane współczynniki i tabele zaszeregowania z rozporządzenia i układu zbiorowego pracy, podczas gdy prawidłową podstawą wyliczenia renty uzupełniającej poszkodowanego pracownika nie jest przeciętny zarobek różnych grup pracowniczych, lecz wyłącznie przeciętny zarobek tej grupy, do której pracownik ostatnio należał lub też byłby w przyszłości należał (zob. np. wyroki SN z dnia: 15 kwietnia 1972 r., II PR 48/72, OSNC 1972 nr 9, poz. 171). Na przykład, jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu cyt. wcześniej wyroku z 30 stycznia 1976 r. (III PR 151/75), skoro powód przed wypadkiem był rębaczem strzałowym, to średnie zarobki tej kategorii górników winny być brane od uwagę przy określaniu wysokości renty z tym, że dla potrzeb procesu podlegają uwzględnieniu jedynie zarobki rębaczy strzałowych w zbliżonym wieku i kwalifikacjach powoda. W rezultacie, przy ustalaniu, zgodnie z art. 444 § 2 k.c. wysokości renty wykluczony jest jakikolwiek automatyzm, a wysokość tego świadczenia powinna być dostosowana do konkretnych okoliczności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2011 r., I PK 150/10, LEX nr 738393).

Nieuzasadniony okazał się natomiast zarzut naruszenia art. 907 § 2 k.c., przez błędną wykładnię, w wyniku której Sąd Okręgowy za Sądem Rejonowym odniósł się do kryteriów ustalenia renty porównawczej z ugody zawartej przez

strony 25 marca 2001 r., zamiast do kryteriów przyjętych przez Sąd Rejonowy w ostatnim wyroku rozstrzygającym w przedmiocie podwyższenia renty wyrównawczej z dnia 17 listopada 2009 r. w sprawie IV P .../08. Argumentacja ta jest sprzeczna z opisaną wyżej zasadą, zgodnie z którą sąd nie jest związany sposobem jej obliczenia zastosowanym w umowie stron (ugodzie) lub wyroku zasądzającym rentę na podstawie art. 444 § 2 k.c. Skoro tak, to tym bardziej sąd nie jest związany sposobem obliczania renty zastosowanym w kolejnym wyroku, wydanym już w związku z powództwem opartym na art. 907 § 2 k.c. Argumentacja ta stoi także w sprzeczności z zasadniczym kierunkiem skargi kasacyjnej, w której pełnomocnik powoda słusznie kwestionuje prawidłowość ograniczenia podstawowego wyliczenia renty do składników wskazanych przez strony w ugodzie ustalającej rentę.

Nietrafny jest także zarzut naruszenia § 15 Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Państwowego dla Pracowników Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Wprawdzie, zgodnie z art. 904 k.c., renta może być wypłacana także w rzeczach oznaczonych co do gatunku (np. drewno opałowe), to jednak sam fakt przysługiwania pracownikowi prawa wyboru formy odbioru deputatu opałowego, w pieniądzu lub w naturze, nie jest wystarczający do zmiany uzgodnionej formy realizacji tego świadczenia na podstawie art. 907 § 2 k.c., jeśli powód nie wykaże zmiany stosunków uzasadniającej odejście od wypłaty w formie pieniężnej. W tej kwestii Sąd Okręgowy przekonująco wyjaśnił, że powód takiej przyczyny uwzględnienia jego żądania nie wykazał.

Wobec nieskuteczności zarzutów procesowych przedstawionych przez skarżącego, za bezpodstawny należy również uznać zarzut naruszenia art. 907 § 2 k.c., przez nieuwzględnienie pogarszającego się stanu zdrowia powoda, generującego wyższe wydatki na leczenie. W tej kwestii Sąd Okręgowy trafnie wskazał, że w kontekście niniejszej sprawy jedynie znaczne pogorszenie się stanu zdrowia w związku z konsekwencjami wypadku przy pracy mogłoby uzasadniać ewentualną podwyżkę renty z art. 444 § 2 k.c. Tymczasem powód nie wskazywał na istotne pogorszenie się stanu jego zdrowia związane z konsekwencjami wypadku przy pracy, wskazując jedynie na wzrost ponoszonych kosztów leczenia

zachowawczego. Tej trafnej argumentacji Sądu pełnomocnik powoda nie zakwestionował także w uzasadnieniu skargi kasacyjnej.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego - na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z 398²¹ k.p.c.